

Установа адукацыі  
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па навуковай рабоце

В.Р.Языковіч

« 20 / 11 / 2019 г. »

Рэгістрацыйны № УД-122 / 267.

**ГІСТОРЫКА-БЫТАВЫ ТАНЕЦ**

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі  
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці*

*1-17 02 01 "Харэаграфічнае мастацтва" (па напрамках )  
напрамку спецыяльнасці*

*1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец)*

Вучэбная праграма распрацавана на падставе Адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АС РБ 1-17 02 01-2013, вучэбнага плана ўстанова вышэйшай адукацыі па напрамку спецыяльнасці 1-17 02 01-05 Харэаграфічнае мастацтва (бальны танец)

### **СКЛАДАЛЬНІК**

*І. І. Бадунова*, дацэнт кафедры харэаграфіі ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат культуралогіі, дацэнт

### **РЭЦЭНЗЕНТЫ:**

*В. У. Дудкевіч*, мастацкі кіраўнік Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі, народны артыст Беларусі;

*М. У. Філатава*, загадчык кафедры сцэнічнай мовы і вакалу ўстанова адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў», дацэнт

### **РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:**

*кафедрай* харэаграфіі ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

(пракакол № 10 ад 04.06.2019 г.);

*Прэзідыумам* навукова-метадычнага савета ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

(пракакол № 5 ад 12.06. 2019 г.)

## ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна “Гісторыка-бытавы танец” з’яўляецца важнай часткай усебаковай прафесійнай падрыхтоўкі сучасных спецыялістаў-харэографістаў. Праграма вучэбнай дысцыпліны арыентуецца на знаёмства са стылем гістарычных і сучасных бальных танцаў, авалодванне асноўнымі рухамі гісторыка-бытавых і сучасных бальных танцаў, а таксама на вывучэнне найбольш значных і цікавых узораў гістарычнай і сучаснай бальнай харэаграфіі. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыка-бытавы танец” мае цесную сувязь з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як “Класічны танец”, дзе набываецца больш высокі і дасканалы выканальніцкі ўзровень, “Народны танец”, дзе вывучаюцца асаблівасці манеры выканання танцаў розных народнасцей і “Мастацтва балетмайстра”, дзе асвойваюцца асноўныя законы стварэння харэаграфічнага тэксту.

Галоўнай мэтай вучэбнай дысцыпліны з’яўляецца фарміраванне ў студэнтаў базавых ведаў пра танцавальную культуру, быт і этыку адпаведнай эпохі, прафесійнае развіццё і ўдасканаленне выканальніцкага майстэрства студэнтаў сродкамі гісторыка-бытавой харэаграфіі.

*Задачы* вучэбнай дысцыпліны:

- знаёмства са стылістычнымі асаблівасцямі і манерай выканання гісторыка-бытавых танцаў;
- развіццё арганічнага адчування характару выканання гісторыка-бытавых танцаў, абумоўленае асаблівасцю касцюма (асваенне навыкаў валодання веерам, капелюшом, шлейфам і г.д.);
- развіццё артыстычнасці, выканальніцкай індывідуальнасці і пачуцця стылю.

Пасля вывучэння курса студэнты павінны *ведаць*:

- культурныя традыцыі розных гістарычных эпох, гісторыю ўзнікнення і развіцця гісторыка-бытавога танца;
- спецыяльную тэрміналогію гісторыка-бытавога танца;
- методыку правядзення заняткаў па гісторыка-бытавым танцы, спецыфіку работы з рознымі ўзроставымі групамі;
- прафесійныя балетмайстарскія, педагогічныя і выканальніцкія навыкі ў галіне гісторыка-бытавога танца;

*умець*:

- тэхнічна граматычна выконваць базавыя рухі гісторыка-бытавога танца, улічваючы стылявыя асаблівасці танцаў;
- самастойна састаўляць танцавальныя камбінацыі на матэрыяле засвоенага лексічнага модуля гісторыка-бытавога танца;

– правільна выкарыстоўваць музычныя і харэаграфічныя тэрміны ў працэсе практычнай дзейнасці;

*валодаць:*

– камунікацыйнымі тэхналогіямі (карыстанне інфармацыйнымі рэсурсамі, адлюстроўваючымі дынаміку развіцця гісторыка-бытавога танца, знаёмства з найбольш значнымі праектамі, прысвечанымі сучаснаму ўвасабленню гісторыка-бытавога танца);

– тэхналогіямі вучэбна-даследчыцкай дзейнасці (выкарыстанне гісторыка-бытавой харэаграфіі ў самастойных балетмайстарскіх работах, разуменне культурнай каштоўнасці гісторыка-бытавога танца ў кантэксце харэаграфічнага мастацтва і г.д.);

– метадамі аналізу найбольш значных і цікавых узораў гістарычнай харэаграфіі.

Засваенне вучэбнай праграмы па дысцыпліне “Гісторыка-бытавы танец” павінна забяспечыць фарміраванне наступных груп кампетэнцый спецыяліста.

*Акадэмічныя кампетэнцыі:*

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды па гісторыка-бытавым танцы для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным параджаць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-7. Мець навыкі, звязаныя з выкарыстаннем тэхнічных устройстваў і работай з камп’ютарам.

АК-9. Умець вучыцца, самастойна павышаць сваю кваліфікацыю.

АК-10. Валодаць метадамі і сродкамі пазнання, навучання, самакантролю для інтэлектуальнага развіцця, павышэння культурнага ўзроўню, прафесійнай кампетэнцыі.

*Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:*

САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі.

САК-6. Умець працаваць у камандзе.

САК-7. Быць здольным асэнсавана ўспрымаць і беражліва адносіцца да гістарычнай, культурнай спадчыны Беларусі і сусвету.

САК-11. Актыўна ўдзельнічаць у творчых мерапрыемствах, як мясцовага (студэнцкія, навуковыя, грамадскія), так і агульнанацыянальнага (фестывалі, пленумы і г.д.) значэння.

*Прафесійныя кампетэнцыі ў выканальніцкай дзейнасці:*

ПК-1. Выконваць харэаграфічную лексіку гісторыка-бытавога танца.

ПК-2. Валодаць акцёрскім майстэрствам для стварэння мастацкіх вобразаў.

ПК-3. Працавец з рознымі крыніцамі ў тым ліку вучэбна-метадычнай літаратурай па харэаграфіі для стварэння рэпертуару,.

*Прафесійныя кампетэнцыі у пастаноўчай і рэпетыцыйнай дзейнасці:*

ПК-8. Валодаць тэорыяй і тэхналогіяй стварэння харэаграфічных твораў на матэрыяле гісторыка-бытавога танца, умець сінтэзаваць выразныя сродкі харэаграфічнага і іншых відаў мастацтва.

ПК-10. Ажыццяўляць пастаноўку уласных харэаграфічных твораў на матэрыяле гісторыка-бытавога танца, працаваць з выканаўцамі над харэаграфічным тэкстам і ўдасканальваннем тэхнікі выканання.

ПК-12. Ажыццяўляць аналіз сучаснага стану і перспектывы развіцця гісторыка-бытавога танца.

ПК-13. Планаваць і арганізоўваць творчы працэс, абавіраючыся на традыцыйныя тэхналогіі навучання і выхавання, адначасова ўлічваць новыя мастацкія тэндэнцыі.

ПК-14. Фаміраваць выканальніцкую, эстэтычную і маральную культуру танцоўшчыка.

*Прафесійныя кампетэнцыі у педагагічнай дзейнасці:*

ПК-15. Ажыццяўляць працэс навучання і выхавання на матэрыяле гісторыка-бытавога танца ва ўстановах дадатковай і сярэдняй прафесійнай адукацыі, аматарскіх харэаграфічных калектывах.

ПК-18. Ажыццяўляць педагагічную і рэпетыцыйную работу з выканаўцамі, карэкціраваць тэхнічныя і стылявыя памылкі, растлумачваць метадычна прыёмы выканання.

ПК-22. Арганізоўваць самастойную работу навучэнцаў, развіваць навыкі работы з вучэбнай, даведачнай, навуковай літаратурай і іншымі крыніцамі інфармацыі у сферы гісторыка-бытавога танца.

*Прафесійныя кампетэнцыі у навукова-даследчай і метадычнай дзейнасці:*

ПК-24. Аналізаваць сучасны стан, перспектывы і напрамкі развіцця гісторыка-бытавога танца.

ПК-25. Карыстацца глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі і валодаць сучаснымі сродкамі тэлекамунікацый.

ПК-27. Вывучаць, абагульняць практычны і тэарэтычны вопыт айчыннага і замежнага харэаграфічнага мастацтва.

ПК-28. Удзельнічаць у распрацоўцы і ўкараненні метадык арганізацыі і кіраўніцтва харэаграфічнай адукацыяй і мастацкай творчасцю, у распрацоўцы і апрабацыі новых педагагічных тэхналогій.

ПК-29. Распрацоўваць вучэбна-метадычныя матэрыялы, падручнікі, вучэбныя дапаможнікі, ажыццяўляць метадычныя распрацоўкі па гісторыка-бытавым танцы.

*Прафесійныя кампетэнцыі у культурна-асветніцкай дзейнасці:*

ПК-31. Садзейнічаць захаванню культурна-асвецкіх каштоўнасцей, стварэнню высокамастацкай прадукцыі на аснове гісторыка-бытавой харэаграфіі.

*Прафесійныя кампетэнцыі у арганізацыйна-кіраўніцкай дзейнасці:*

ПК-33. Планаваць і ажыццяўляць адміністрацыйна-арганізацыйную дзейнасць арганізацыі (асобнага праекту) выканальніцкіх мастацтваў.

ПК-34. Арганізоўваць творчую і гастрольна-канцэртную дзейнасць харэаграфічных калектываў і выканаўцаў. Распрацоўваць стратэгію і тактыку кіравання танцавальнымі калектывамі розных тыпаў.

ПК-35. Ажыццяўляць неабходныя маркетынгавыя дзеянні для складання прагнозу эфектыўнасці арганізацыі (праекта), знаходзіць неабходныя фінансавыя сродкі для яго рэалізацыі.

Вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Гісторыка-бытавы танец” прадугледжана 82 гадзіны, у тым ліку 50 гадзін аўдыторных заняткаў. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў – 6 гадзін – лекцыі, 44 гадзіны – семінарскія і практычныя заняткі.

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залік.

# ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

## Уводзіны

Вучэбная дысцыпліна “Гісторыка-бытавы танец”, яго месца ў сістэме спецыяльных дысцыплін, мэта і задачы вучэбнай дысцыпліны.

Знаёмства са спецыфікай, асноўнымі катэгорыямі, спецыяльнай тэрміналогіяй і асаблівасцямі выкладання. Сувязь з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Формы кантролю. Вучэбна-метадычнае забеспячэнне дысцыпліны.

## Тэма 1.Элементы гісторыка-бытавога танца

Вывучэнне асноўных элементаў , якія могуць быць агульнымі для ўсіх альбо большасці гістарычных танцаў:

- пастава корпуса і галавы. Пазіцыі ног I, II, III,IV. Пазіцыі рук I, II, III. Асноўнае становішча рук;
- паклоны і рэверансы;
- разуменне (паняцце)танцавальнага крока: бытавы, pasglisse, paschasse, paseleve, pasdegage, pasmarche, pasgalope, pasbalance, pasdespatineurs, pasdegrasse;
- танцавальнае становішча epaulementcroisee і effacee;
- формы chasse: першая форма “А” і “Б”, другая форма “А” і “Б”, трэцяя форма “А” і “Б”, чацвёртая форма “А” і “Б”, doublechasse;
- асноўны крок паланэза сола і ў пары;
- асноўны крок бальнай полькі: з прасоўваннем уперад і назад, бакавая полька, полька ў павароце ўправа і ўлева;
- вальс у тры pas, у дварас;
- вальс-міньён;
- элементы мазуркі: pasgala, pascouru, pasboite, pascoupe.

## Тэма 2. Танцавальная культура XIX ст.

Уплыў культурнага і грамадскага жыцця на фарміраванне харэаграфічнай лексікі масавых бальных танцаў XIX ст. Грамадскія балі і маскарады, іх асабісты цырыманіял і парадак. Знаёмства з этыкетам эпохі. Роля касцюма ў тэхніцы і манеры выканання бальных танцаў XIX ст. Агульныя рысы заходнееўрапейскай бальнай харэаграфіі і бальнай харэаграфіі ўсходніх зямель (Расія, Беларусь).

Паклоны і рэверансы XIX ст.: поклон кавалера, рэверанс дамы, кніксэн.

### *Прыклады кампазіцый танцаў*

- Польшка.
- Вальс.
- Французская кадрыль (1-3 фігуры).
- Бальная мазурка (на погляд выкладчыка).

### **Тэма 3. Танцавальная культура XVIII ст.**

Стыль ракако і яго ўплыў на бальны танец. Прыдворныя балі XVIII стагоддзя. Стылевыя асаблівасці ў манеры выканання хуткага менуэта і гавота. Зараджэнне бальнага танца ў Расіі.

Паклоны і рэверансы XVIII стагоддзя: паклон кавалера, рэверанс дамы.

### *Прыклады кампазіцый танцаў*

- Гавот.
- Контрданс.
- Хуткі менуэт.

### **Тэма 4. Танцавальная культура XVII ст.**

Арганізацыя Парыжскай акадэміі танца і яе значэнне ў развіцці танцавальнай культуры Еўропы. Папулярны танец XVII ст. – менуэт. Асаблівасці пабудовы малюнка і характэрныя рысы выканання менуэта. Уплыў стылю барока на фарміраванне танцавальнай лексікі бальных танцаў і касцюм XVII ст. Блізасць бальнага і сцэнічнага танца, абавязковасць вываратнасці.

Паклоны і рэверансы XVII ст.: паклон кавалера, рэверанс дамы.

### *Прыклады кампазіцый танцаў*

- Куранта.
- Менуэт.
- Вольта (на погляд выкладчыка).

### **Тэма 5. Танцавальная культура XV-XVI ст.**

Эпоха Сярэдневечча. Бытавыя танцы народа і знаці. Сувязь народных танцаў з працоўнай дзейнасцю сялян і рамеснікаў. Папулярны танец Сярэдніх вякоў – бранль. Паходжанне бранля, яго віды. Уплыў касцюма на манеру выканання народных і прыдворных танцаў.

Паклоны і рэверансы XV – XVI ст.; паклоны кавалера – малы паклон, салют і вялікі паклон з капелюшом, рэверанс дамы.

Асноўныя становішчы рук дамы і кавалера.



### *Прыклады кампазіцый танцаў*

- Павана.
- Сялянскі бранль.
- Фарандола.

### **Тэма 6. Узоры гісторыка-бытавой харэаграфіі**

Па выбару выкладчыка вивучаюцца наступныя прыклады гісторыка-бытавога танца, створаныя выдатнымі харэографамі-балетмайстарамі.

Класічны менуэт з оперы “Дон Жуан”. Музыка В.А.Моцарта, пастаноўка М.Пеціпа.

Раманеска з балета “Раймонда”. Музыка А.Глазунова, пастаноўка М.Пеціпа.

Экалез з оперы “Яўген Анегін”. Музыка П.Чайкоўскага, пастаноўка А.Горскага.

## ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Форма кантролю ведаў
	Лекцыі	Практычныя заняткі	Індывідуальныя заняткі	Колькасць гадзін КСР	
Уводзіны	0,5				
Тэма 1. Элементы гісторыка-бытавога танца		4		2	рэферат
Тэма 2. Танцавальная культура XIX стагоддзя	1	6		2	канспект
Тэма 3. Танцавальная культура XVIII стагоддзя	1	8		2	апытанне
Тэма 4. Танцавальная культура XVII стагоддзя	1	6		2	апытанне
Тэма 5. Танцавальная культура XV-XVI стагоддзяў	0,5	8		2	апытанне
Тэма 6. Узоры гісторыка-бытавой харэаграфіі		4			
<b>Разам...</b>	<b>4</b>	<b>36</b>		<b>10</b>	

## ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

### ЛІТАРАТУРА

#### *Асноўная*

1. Васильева-Рождественская, М. В. Историко-бытовой танец : учеб. пособие / М. В. Васильева-Рождественская ; Гос. ин-т театр. искусства. – 2-е изд., пересмотр. – М. : Искусство, 1987. – 382 с.
2. Васильева, Е. Д. Танец /Е. Д. Васильева. – М. : Искусство, 1968. – 247с.
3. Воронина, И. А. Историко-бытовой танец / И. А. Воронина. – М. : Искусство. – 1980. – 128 с.
4. Еремина-Соленикова, Е. В. Старинные бальные танцы. Новое время / Е. В. Еремина-Соленикова. – СПб. : Планета музыки : Лань, 2010. – 256 с.
5. Ивановский, Н.П. Бальный танец XVI-XIX веков /Н. П. Ивановский. - Калининград: Янтарный сказ, 2004. – 208 с.
6. Михайлова-Смольнякова, Е. С. Старинные бальные танцы. Эпоха Возрождения / Е. С. Михайлова-Смольнякова. – СПб. [и др.] : Планета музыки : Лань, 2010. – 167 с.

#### *Дадатковая*

1. Балет : энциклопедия / гл. ред. Ю. Н. Григорович. – М. : Совет. энцикл., 1981. – 623 с.
2. Блазис К. Танцы вообще, балетные знаменитости и национальные танцы/ К. Блазис. – М.: Искусство, 1964. – 124 с.
3. Гавликовский, Н. А. Руководство для изучения танцев / Н. А. Гавликовский. – 4-е изд., испр. – СПб. [и др.] :Лань : Планета музыки, 2010. – 256 с.
4. Друскин, М. С. Очерки по истории танцевальной музыки / М. С. Друскин. – Л. : Ленингр. филарм., 1936. – 207 с.
5. Захаржевская, Р.В. История костюма. От античности до современности / Р.В. Захаржевская. – 3-е изд., доп. - М.: РИПОЛ классик, 2007.– 288 с.
6. Красовская, В. Западноевропейский балетный театр /В. Красовская. - 1-4. Л.: Искусство, 1979-1987.
7. Новерр, Ж. Ж. Письма о танце и балетах = Lettressurladanseetlesballets : перевод / Ж. Ж. Новерр ; ред. и вступ. ст. Ю. И. Слонимского. – Л. ; М. : Искусство, 1965. – 374 с.

8. Стуколкин, Л. П. Преподаватель и распорядитель бальных танцев / Л. П. Стуколкин. – 4-е изд., испр. – СПб. [и др.] : Планета музыки : Лань, 2010. – 383 с.

9. Худеков, С. Н. Всеобщая история танца / С. Н. Худеков. – М. : Эксмо, 2009. – 606 с.

#### СПІС ВІДЭАМАТЭРЫЯЛАЎ

1. Асафьев Б.В., Захаров Р.В. «Бахчисарайский фонтан».
2. Глазунов А.К., Петипа М. «Раймонда».
3. Моцарт В.А., Петипа М. «Дон Жуан».
4. Прокофьев С.С., Лавровский Л.М. «Ромео и Джульетта».
5. Толстой Л.Н. «Война и мир», «Анна Каренина».
6. Чайковский П.И., Горский С.Г. «Евгений Онегин».
7. Чайковский П.И., Григорович Ю.Н. «Лебединое озеро».
8. Чайковский П.И., Петипа М. «Спящая красавица».
9. Видеозапись экзаменационных показов по дисциплине «Историко-бытовой танец» студентов УО «Белорусский государственный университет культуры и искусств».
10. Видеозапись экзаменационных показов по дисциплине «Историко-бытовой танец» студентов УО «Московский государственный университет культуры и искусств».
11. Видеозапись уроков по дисциплине «Историко-бытовой танец» студентов УО Академии русского балета им. А. Я. Вагановой.

### **Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі і кантролю**

Для дыягностыкі прафесійнай кампетэнцыі, выяўлення ўзроўню навучальных дасягненняў студэнтаў рэкамендуецца выкарыстоўваць наступны інструментарый:

1. Вуснае і пісьмовае апытанне студэнтаў.
2. Падрыхтоўка эсе па тэме з праведзеным аналізам літаратуры і зместу метадычных распрацовак гісторыка-бытавога танцу для фарміравання самастойнага падыходу да творчасці.
3. Падрыхтоўка рэфератаў для фарміравання прафесійнага інтарэса і выхавання.

### **Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў**

У якасці самастойнай работы студэнтаў прапанаюцца наступныя формы заданняў: састаўленне канспекта па тэмам лекцыйных заняткаў у адпаведнасці з вучэбным планам дысцыпліны; падрыхтоўка да вусных і пісьмовых апытанняў па тэмам лекцыйных і практычных заняткаў у адпаведнасці з вучэбным планам дысцыпліны.